

9917

KUNGL. UNIVERSITETETS BIBLIOTEK

UPPSALA

Landsmålsarkivet

Västmanland

Fläckebo sn

Pettersson, Matilda, 1936.

U.L.M.B.:s finger. 82 Matordning.

5 bl. 4c

Genomg. och försedd med finel. skrift
av Kerstin Lundborg, som. 1937.

9917
t166

Matordning.

Västmanland

Fl. & Metro an

Måltiderna voro här i socknen för vanligen fyra
 gånger på sommaren när man slag på ånngen och
 var uppe klockan två. Då fick man först en eller fler
 smörgåsar med brännvin de som ville ha sådant.

Sedan frukost vid åtta tiden. Middag mellan ^{frukost 7-8 tiden}
 tolv och ett. Aftonväl mellan fem och sex. kvälls- ^{äftonväl 6 tiden}
mål när man slutat arbetet för dagen. Vanligt ^{kvällsmål 8 tiden}
 då gröt och mjölk. Om någon var hungrig mellan ^{högstiga}
målen kunde han ta sig en hungerstugga, hungerbit. ^{hungerbit}
hungerbitta. Men han borde äta mål, målmellan ^{äta mål}
 inte äta mellan målen. Då å inget frugsmål om han inte ^{frugsmål}
 vill äta. Skramål, ett dukigt mål. Busmål också ^{skramål}
 bra mål. Busmål och rävsvältor. Tid för mat, dags ^{busmål}
 att äta, ättdags, matdags. När de var uppe i otta ^{ättdags}
 och köskade med slaga, då fick man också någon ^{matdags}
 lumpskiva med eller utan smör när man gick ut ^{rävsvälta, pl.}
 Kaffe fick man into då, kanske en gång på söndagarna. ^{2 or, säger de det}
 mellan målen.

Nr 2

Med sovel menas all kött och fläskmat, smör
ost. Han är soveldryg om en som äter mycket sovel
till potatis och bröd, samt mycket smör på brödet.

✓ soveldryg

Hon är sovelsam, när man är snål med sovelä.

✓ sovelsam

Man fick vara försiktig må gussläna maten. Man fick
sovla må maten. Att äta mycket av grovre rätt, för att
det inte skulle gå åt så mycket av det godare, kallades att
strö under. Matsäck, massäck var uttalet.

gusslon, best.-a,
best. pl. -an =
(för människor
o djuv.) krafti-
gare mat är
vanligt.

Det kunde man kalla både skinnmassäcken och
maten. På färdvägar och vid kvarnresor hade man
fälskrin att ha maten i. Bröd, smör, ost, fläsk och
rått kött, korv, pannkaka, hade man i matsäcken.
På förmägen hade man med en liten stekpanna att steka
fläsket i och värma pannkakan. Matsäck för dagen
i skogen, då hade man en skinnkunt på ryggen.

✓ strö under

En som var smäväst kallas för en liten massäck

✓ drickskägs

Att ha dricka i på färdvägar hade man en träplunta
träkägge eller kopparsflaska.

(träplunta)

ULMA 9917. M. Pettersson. 1936
VSTM. FLÄCKEBO
Frgl. M 82

N° 3

Ett litet matpaket i fickan var en hungerlugga.
 Den mat som blev kvar i en matsäck var bra att äta,
 för då fick man matlust av vägfaren mat. När man
 hade en sjukdom som kallades tiggifrossen (frässan) ^{tiggifross}
 då skulle man gå till gårdarne och samla ihop små
 matbit eller något gott och äta, då blev man bra ^(tredagsfross),
 igen. Frossan var en sjukdom då man skakade och
 frös. Tredagsfrossa fanns också. Gå dig ner och ta en
lugga med oss.

(tredagsfross),
 då frös man
 tredje
 var 3. dje, dag.
 Kunde hålla
 på ett helt år.

Bordsbönerna lästes trygt av var och en vuxen, men ^(bäbör)
 om några barn fanns med så fick någon av dem
 läsa bordsbönen högt. Husbondens plats var vid
 övre bordsändan. Gammelfar och den yngre far
 satt högst upp på var sin sida om bordet, sedan fick
 de ofruiga placera sig som det passa. Kvinnorna satt
 ofta på någon annan plats. Inte har jag hört att
 männen hade mössorna på vid måltiden, men
 fruntimmer kunde nog ha huvudduken kvar vid

ULMA 9917. M. Pettersson. 1936
 VSTM. FLÄCKEBO
 Ers. M. 03

N° 4

mättiden. Ofta hade var och en sin särskilda sked och även kniv, för de var i de flesta fall hemgjorda och kändes så bra igen på fason. Med skedgång menas när de hade ett stort fat mitt på bordet, och alla skulle ta med skedarna supannat ur fatet, man skulle ta var sin gång så att det blev liksom en takt. "Kan du inte hålla skedgång?" sa man. Tallrikar hade man längt tillbaka av trä, både djupare och flata, sen fick man keramikaltallrikar och fat av bränt lergods. De diskades och sattes på en träho för käl att sjelvtorka, eller sattes i träsläpar på väggen i hörnet, öppna hörnskåp fans för. Man begagnade mest fingrarne, när man skala potatisen, när man åt korv och pannkaka, man höll i biten och doppade den i bärmoset med bara fingrarne. Vid kabas fick man ha kniv gaffel och sked med sig, jag har sett kniv och gaffel att falla

"Säg
(Man hade ett
götfat och
ett mjölkfat på
bordet).

ULMA 9917. M. Pettersson. 1936

VSTM. FLÄCKEBO

Fppl. M 82

Landsmålsarkivet Uppsala. 9917
M. Pettersson 1936. FLÄCKEBO
VML.

N° 5

ihop i ett skeft som en fällkniv.

ett rapa vid bordet var ej fint men var bevis ^{slå i en} på att man var mätt, man rades slå igen ^{syjället!}

Om somrarna efter frukoststegen, (som man stog in-
nan frukost dags) då kunde man få vila på fru-
kosten, ligga och karka hä. Eljest fick man inte
vila annat än middagsvila. Vila middag. Den fick
man ta som man hade tid, en halvtimme eller en
timma. På vintern ingen vila på dagen. Husmor kunde
ta sej en kuppbur, och gammalt folk. Jag tror
att jag passar på måltiden, så man när dom
ät i en gård där man kom in, eller, smakti måltid
tid härinne.

Holmbo den 18 November 1936

Matilda Pettersson

ULMA 9917. M. Pettersson. 1936
VSTM. FLÄCKEBO
Frel. M 82

Landsmålsarkivet Uppsala. 9917
M. Pettersson 1936. FLÄCKEBO
VML.